

Jordi Martí

Una de les pàgines més entranyables de la cinematografia britànica és sens dubte l'aventura protagonitzada entre la dècada dels 40 i els 50 del passat segle per la mítica productora londinenca Ealing. Creada l'any 1931, i dirigida a partir del 1938 per sir Basil Balcon, aquesta modesta productora va regalar al públic britànic algunes de les millors comèdies angleses dels anys, especialment difícils, de la postguerra. Gràcies a la reunió d'un excepcional

equip tècnic, la Ealing Studios va crear un nou llenguatge d'humor cinematogràfic, entre irònic i costumista, l'inconfusible estil Ealing, que es podria definir, parafrasejant Balcon mateix, com un intent de vendre al públic britànic la típica ironia britànica.

En els seus inicis, la productora va seguir una línia ben diferent. Entre el 1938 i el 1944, la Ealing va realitzar més de 30 pel·lícules de caràcter propagandístic, sobre la situació europea i la marxa de la Segona Guerra Mundial. No són films estèticament des-

tacables, però tingueren la virtut de llançar a la direcció a un grup de magnífics tècnics cinematogràfics que, fins aleshores, havien ocupat un lloc molt secundari a algunes bones produccions angleses, anteriors a la guerra. M'estic referint, sobretot, als muntadors Henry Cornelius, (que havia treballat per a Alexander Korda), Robert Hamer (que havia col·laborat l'any 39 a *Jamaica Inn*, d'Alfred Hitchcock) i Alexander Mackendrick, que acabarien formant l'equip de directors estrella de la Ealing.

L'any 1955 s'estrena *The Ladykillers*, la millor pel·lícula, sens dubte, d'Alexander Mackendrick. Es tracta d'una comèdia negra en què cinc delinqüents es fan servir, sense que ella se'n adoni, d'una "inofensiva" anciana, per tal de transportar uns diners que han robat

L'any decisiu va ser el 1947, amb la producció de *Passport to Pimlico*, de Henry Cornelius, que, a més de ser una de les millors pel·lícules Ealing, va definir una forma molt particular d'entendre el cinema d'humor: una realització sobria, encara que impecable, capaç de fer que l'espectador se'n oblidés, de la presència de la càmera, la utilització de tècniques pròpies del documental, un guió molt sòlid i, per damunt de tot, un agut sentit de l'observació irònica de la realitat quotidiana, és a dir, una bona dosi de la

inimitable capacitat que tenen els anglesos de riure's d'ells mateixos. El film planteja amb molta versemblança una situació en principi inversemblant: una bomba caiguda durant la guerra esclata de forma accidental i destapa un vell amagatall on es descobreix una documentació que demostra que Pimlico era un feu del Duc de Borgonya. A partir d'aquesta documentació, els veïns d'aquest popular barri londinenc es declaren independents del govern anglès. Aquest punt de partida dona peu a una suc-

cessió de situacions hilarants -amb una crítica molt àcida a la classe política del país- que fan d'aquesta pel·lícula una comèdia entranyable i difícil d'oblidar.

L'any 1949 s'estrenen, amb un gran èxit, *Kind hearts and coronets* (*Ocho sentencias de muerte*) i *Whisky Galore*, de Hamer i Mackendrick, respectivament. La primera ha estat universalment considerada com a una obra mestra del cinema d'humor. Destaca de nou l'extraordinari guió (que, a partir d'una aparentment banal comèdia

El quinteto de la muerte.

Alexander Mackendrick.

Mackendrick (segon des de l'esquerra) a un descans del rodatge de *Whisky Galore*.

de crims, fa una corrosiva crítica dels valors tradicionals de la societat anglesa) i l'extraordinària interpretació d'Alec Guinness, que amb aquesta pel·lícula es va consagrar com a un dels millors actors britànics de cinema. En aquesta ocasió, interpreta fins a set papers diferents (les set víctimes del protagonista Louis d'Ascoyne, interpretat per Dennis Price): un jove aristòcrata, un fotògraf, un pastor protestant, un almirall, un general i, fins i tot, una inefable dama sufragista, Lady Aghata, que mor assassinada dins el seu globus aerostàtic. Per la seva part, el film de Mackendrick,

Whisky Galore, presenta els habitants d'una petita illa d'Escòcia que organitzen un monopoli de whisky. En tots dos casos, la clau de l'èxit no es deu a la genialitat cinematogràfica de ningú en particular, sinó a la labor conjunta i discreta d'un equip difícilment superable d'artesans.

Entre els anys 1950 i 1955 se succeïxen produccions molt remarcables: *The man in the white suit* (1951) de Mackendrick, *Father Brown* (1954) de Robert Hamer, *The galloping major* (1951) de Cornelius, etc... L'any 1955 s'estrena *The Ladykillers* (*El quinteto de la muerte*), la millor

pel·lícula, sens dubte, d'Alexander Mackendrick. Es tracta d'una comèdia negra en què cinc delinqüents es fan servir, sense que ella se'n adoni, d'una "inofensiva" anciana, per tal de transportar uns diners que han robat. El pla, que en principi sembla perfecte, fracassarà en ser descobert per la dama. El grup dels cinc lladres tractaran infructuosament de matar-la, però acabaran per matar-se entre ells mateixos. L'escena final, quan la dona intenta tornar els diners a la policia, explicant d'on han sortit, i aquests no li fan cas, definiria per si mateix el segell còmic tan particular de la Ealing. *The Ladykillers* és alhora el punt culminant de la productora i el principi de la seva decadència. L'any 1956 els problemes financers obligaren Balcon a vendre els seus vells estudis a la BBC, que els va condicionar per a la televisió.

Incapaç de competir amb les productores nord-americanes, que, a més a més, es permetien el luxe d'endur-se amb contractes milionaris els millors directors i actors del cinema anglès (el cas més conegut és el de Hitchcock, però va afectar també alguns dels tècnics de la Ealing, com Alexander Mackendrick) la indústria cinematogràfica britànica, capdavantera fins aleshores a Europa, va passar a ocupar, durant molts anys, un paper secundari en comparació amb altres cinematografies del continent com la francesa o la italiana. ■

Ocho sentencias de muerte.

